

Sygn. akt IV Ca 520/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Deniziuk

Sędziowie SO: Elżbieta Jaroszewicz, Mariola Watemborska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Kamila Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2015 r. wS.

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko R. K.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego
w S. z dnia 24 kwietnia 2015r., sygn. akt I C 2142/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci ugody zawartej przez strony w dniu 26 sierpnia 2013 r. w sprawie I Ns 171/13 co do punktu (...) odnoszącej się do kwoty 20 000 zł w zakresie kwoty 2750 zł (dwa tysiące siedemset pięćdziesiąt) złotych oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

b) nie obciąża pozwanego kosztami procesu,

2. oddala apelację w pozostałym zakresie,

3. nie obciąża pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 520/15

UZASADNIENIE

Powódka J. K. wystąpiła z pozwem przeciwko pozwanemu R. K. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - pkt. (...) ugody zawartej przez Sądem Rejonowym w S. w dniu 26.08.2013r. w sprawie o sygn. akt I Ns 171/13, zaopatrzonego w dniu 8.07.2014r. w klauzulę wykonalności, co do drugiej pozycji odnoszącej się do kwoty 20.000 zł. Nadto, wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu. W uzasadnieniu podniosła, że w wymaganym terminie wpłaciła na rzecz R. K. kwotę 60.000 zł, ten zaś wyraził zgodę, by spłata 20.000 zł nastąpiła w formie porozumienia dotyczącego alimentów należnych (...) K. K. (1), o ile obowiązek alimentacyjny R. K. zostanie potwierdzony prawomocnym orzeczeniem Sądu. W konsekwencji ustnej umowy między matką J. K. i (...) K. K. (1) wspomagającą matkę w realizacji wykonania zobowiązania wynikającego z podziału majątku rodziców, K. K. (1)

zrzekła się prawa do alimentów od R. K., czym zrealizowała pkt (...)ugody, tj. doprowadziła do wygaśnięcia roszczenia co do kwoty 20.000 zł.

Pozwany R. K. wniósł o oddalenie powództwa w całości, podnosząc, że powódka zgodnie z zawartą ugodą co do podziału majątku wspólnego, dostała całe mieszkanie, łącznie z majątkiem ruchomym, zobowiązała się zaś zapłacić R. K. 80.000 zł tytułem spłaty połowy wartości lokalu. Pozwany wskazał, iż poszedł na ustępstwa w ugodzie, gdyż kwota 20.000 zł miała być spłacona do dnia 31.05.2014 r. Nadmienił, iż co do pkt (...)ugody, porozumienie miało być zawarte na warunkach pozwanego, a chodziło mu o to, że chciał przeznaczyć wymienioną kwotę na studia (...)K. K. (1). Pozwany nadmienił też, że na dzień odpowiedzi na pozew, na mocy orzeczenia Sądu nie ma obowiązku alimentacyjnego względem K. K. (1).

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2015r. Sąd Rejonowy w S. oddalił powództwo, ustalając uprzednio, że w dniu 26 sierpnia 2013r. przed Sądem Rejonowym S. w sprawie o podział majątku wspólnego (sygn. akt I Ns 171/13) została zawarta ugoda między stronami tego postępowania, tj. J. K. oraz R. K.. Lokal mieszkalny będący majątkiem wspólnym, którego wartość strony ustaliły na kwotę 160.000 zł, mocą ugody, został przyznany na własność J. K.. W pkt(...) tej ugody J. K. zobowiązała się uiszczyć na rzecz R. K. tytułem spłaty połowy wartości lokalu kwotę 80.000,00 zł, z czego 60.000 zł po zakończeniu bankowych procedur kredytowych, nie później niż do dnia 30.11.2013r, a kwotę 20.000 zł - do dnia 31.05.2014r. W pkt (...) ugody R. K. zgodził się, by spłata kwoty 20.000 zł nastąpiła w formie porozumienia dotyczącego alimentów należnych(...)K. K. (2) o ile obowiązek alimentacyjny R. K. zostanie potwierdzony prawomocnym orzeczeniem Sądu.

Jak ustalił Sąd Rejonowy na mocy powyższej ugody zaopatrzonej w klauzulę wykonalności z dnia 8 lipca 2014 r. zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne w celu zaspokojenia należności R. K. co do kwoty 20.000 zł.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 10 stycznia 2013 r., sygn. akt III RC 942/12, podwyższono alimenty od R. K. na rzecz K. K. (1) z kwoty 500 zł do 550 zł. W dniu 16 maja 2013r. R. K. wystąpił z pozwem o uchylenie obowiązku alimentacyjnego względem córki K. K. (1). Wyrokiem Sądu Rejonowego wS.z dnia 17 września 2013 r., sygn. akt III RC 420/13, uchylono obowiązek alimentacyjny R. K., ustalony wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) w dniu 10.01.2013 r. w sprawie III RC 942/12 za okres od 01.05.2013r. do 30.09.2013r.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że R. K. w dniu 24 marca 2014r. ponownie wystąpił z pozwem o uchylenie obowiązku alimentacyjnego. Na podstawie ugody sądowej z dnia 6.11.2014 r. K. K. (1) i R. K. zgodnie ustalili, że obowiązek alimentacyjny R. K. względem K. K. (1), ustalony wyrokiem Sądu Rejonowego wS. w dniu 10.01.2013 r. w sprawie III RC 942/12, ustaje z dniem 24 marca 2014 r.

W piśmie z dnia 01.11.2013r. K. K. (1) złożyła oświadczenie, iż zrzeka się całkowicie alimentów w kwocie 550,00 zł, po uprawomocnieniu się wszystkich wyroków, z dniem 1 listopada 2013r. K. K. (1) pobrała alimenty od (...) R. K. w kwocie po 550 zł za miesiące od października 2013r. do marca 2014r., tj. łącznie 3300 zł.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy, mając na uwadze treść przepisów art. 840 § 1 pkt 2 kpc i art. 917 kc, uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, ponieważ żadna z przesłanek wygaśnięcia zobowiązania lub niemożności jego egzekwowania nie zaistniała w niniejszej sprawie, w szczególności nie doszło do wykonania zobowiązania przez zawarcie porozumienia, o którym mowa w pkt(...)ugody sądowej z dnia 26.08.2013r.

Zdaniem Sądu I instancji nie zasługiwało na uwzględnienie stanowisko powódki, że porozumienie, o którym mowa w pkt. (...)ugody sądowej, zostało zawarte. Powódka nie udowodniła powyższego faktu, a to na niej stosownie do art. 6 kc spoczywał obowiązek dowodowy w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu Rejonowego nie można było uznać, iż doszło do zawarcia porozumienia, o którym mowa w pkt(...) przedmiotowej ugody, albowiem stronami postępowania w sprawie o podział majątku, zawierającymi tę ugodę była J. K. i R. K.. Stroną tego postępowania nie była ich córka K. K. (1). Nadto na dzień zawarcia ugody sądowej w sprawie o podział majątku, w toku była sprawa o uchylenie obowiązku alimentacyjnego R. K. względem K. K. (1) (sprawa III RC 420/13). Sprawa ta zakończyła się uchyleniem obowiązku alimentacyjnego R. K. za okres od 01.05.2013r. do 30.09.2013r. A zatem na dzień zawarcia ugody sądowej

w dniu 25.08.2013r. strony nie wiedziały czy obowiązek alimentacyjny zostanie utrzymany czy uchylony. Dlatego też nie można było uznać, że porozumienie, o którym mowa w pkt. (...) ugody mogło być zawarte wcześniej niż po prawomocnym stwierdzeniu obowiązku alimentacyjnego R. K. względem K. K. (1). Porozumienie, o którym mowa w pkt(...)tytułu wykonawczego mogłoby się zrealizować przez zgodne oświadczenie J. K. i R. K. oraz ich (...) K. K. (1), jeżeli byłby potwierdzony prawomocnym orzeczeniem sądowym obowiązek alimentacyjny R. K.. Takie porozumienie nie zostało zawarte, a ponadto został uchylony obowiązek alimentacyjny względem R. K.. Ponadto zawarcie porozumienia realizuje się poprzez czynienie wzajemnych ustępstw między stronami, do czego nie doszło w niniejszej sprawie ze strony powódki.

Sąd I instancji zwrócił też uwagę na to, że oświadczenie K. K. (1) złożone w piśmie z dnia 01.11.2013r. stanowi jednostronne oświadczenie woli o zrzeczeniu się alimentów przysługujących jej od ojca R. K.. Porozumienie dwustronne między ojcem R. K. a jego (...) K. K. (1) zostało następnie zawarte w ugodzie sądowej w sprawie o uchylenie obowiązku alimentacyjnego w dniu 6 listopada 2014 r, na mocy której K. K. (1) i R. K. ustalili, że z dniem 24 marzec 2014 r. ustał obowiązek alimentacyjny ojca, jednakże nie stanowi ono wykonania pkt. (...)ugody sądowej w sprawie o podział majątku.

Z rozstrzygnięciem Sądu I instancji nie zgodziła się powódka, która w wywiedzonej apelacji podniosła zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc polegający na:

1. uznaniu za bezsporne pobrania przez K. K. (1) od pozwanego kwoty 3300 zł tytułem alimentów za okres od 10.2013r. do 03.2014r. w sytuacji braku jakiegokolwiek dowodu na potwierdzenie tej okoliczności, w tym odmiennych w tym zakresie stanowisk K. K. (1), jak i pozwanego, a nadto postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 18.02.2015r.,
2. uznaniu, że do porozumienia, o którym mowa w pkt (...) ugody sądowej z dnia 26.08.2013r. w ogóle nie doszło, mimo wykazania, że w tym przedmiocie prowadzone były rozmowy między stronami, w tym i z udziałem (...)stron, przed, jak i po zawarciu ugody, nadto wobec „przypieczętowania” tego porozumienia w formie „oświadczenia woli K. K. (1)”,
3. nie odniesieniu się przez Sąd Rejonowy do „bezspornej” kwoty 3300 zł z tytułu alimentów należnych K. K. (1) od pozwanego, w sytuacji uznania, że ugoda nie odnosi się do jej osoby, jej praw i obowiązków, a których zrzekła się za okres 6 miesięcy, tj. od 10.2013r. do 03.2014r.,
4. błędnej interpretacji pkt (...) ugody sądowej z dnia 26.08.2013r., poprzez dopowiedzenie post factum dodatkowych warunków ugody (obowiązek ukończenia studiów), w sytuacji gdy jedynym obowiązkiem ustalonym w tym zakresie przez strony było potwierdzenie obowiązku alimentacyjnego pozwanego wyrokiem sądowym,
5. błędnej interpretacji woli stron, w sytuacji, gdy powódka, jak i K. K. (1), rozumiały pkt (...) ugody sądowej w ten sposób, że w przypadku zrzeczenia się przez córkę alimentów, gdzie obowiązek alimentacyjny zostanie potwierdzony wyrokiem sądowym, jak się stało, nastąpi umorzenie obowiązku powódki zapłaty 20.000 zł.

Mając powyższe na względzie apelująca powódka wniosła o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, tj. do wysokości 20.000 zł i zasądzenie zapłaty od pozwanego na rzecz powódki kwoty 20.000 zł oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu za I i II instancję ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z pozostawieniem Sądowi I instancji rozliczenia kosztów. Z daleko posuniętej ostrożności powódka wniosła o uwzględnienie powództwa za zasadne co do kwoty 3300 zł i zasądzenie zapłaty przez pozwanego na rzecz powódki tej kwoty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powódki sprostował zawarty w apelacji wniosek apelacyjny wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego co do punktu(...) ugody co do drugiej pozycji odnoszącej się do kwoty 20.000 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki w zdecydowanej części jako bezzasadna podlegała oddaleniu, a jedynie w części dotyczącej pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w zakresie kwoty 2750 zł jako zasadna podlegała uwzględnieniu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że, mając na uwadze treść art. 382 kpc, Sąd apelacyjny ma nie tylko uprawnienie, ale i obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II CKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zważyć należało, że apelująca powołała się faktycznie wyłącznie na zarzut naruszenia prawa procesowego, co upatrywała w uchybieniu przepisowi art. 233 kpc. Odnosząc się do tego zarzutu, wskazać uprzednio należało, że zgodnie z § 1 tego przepisu Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Przepis ten daje wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów. Zasada ta odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebrany materiał dowodowy. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (orz. SN z 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95, niepubl.). Przysługujące sądowi prawo swobodnej oceny dowodów musi być tak stosowane, aby prawidłowość jego realizacji mogła być sprawdzona w toku instancji (por. np. orz. SN z 8 sierpnia 1967 r., I CR 58/67, (...) 1968, nr 1, poz. 22). Skuteczne jednak postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak: SN w orz. z 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, LexPolonica nr 1934200, niepubl., por. również orz. SN: z 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, LexPolonica nr 345713 (OSNC 2000, nr 10, poz. 189) oraz z 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, LexPolonica nr 346462 (OSNAPiUS 2000, nr 19, poz. 732).

W ocenie Sądu II instancji taka sytuacja nie ma miejsca w realiach rozpoznawanej sprawy, w szczególności Sądowi a quo trudno zarzucić, by przy jej rozstrzygnięciu nie działał logicznie lub z pominięciem zasad doświadczenia życiowego. Ponadto Sąd ten dokonał analizy całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i na tej podstawie wydał orzeczenie, które tylko w nieznacznym zakresie należało zmienić.

Wbrew bowiem twierdzeniom Sądu I instancji zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do uznania, że strony niniejszego postępowania i ich dorosła córka - wobec której pozwany R. K. od dnia 1.10.2013r. do dnia 34.03.2014r. miał obowiązek alimentacyjny wynikający z prawomocnego orzeczenia sądu – wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 10 stycznia 2013r. w sprawie IIIRC 942/12 – w sposób dorozumiany porozumieli się co do tego, że zamiast uiszczania na rzecz (...) K. K. (1) alimentów w kwocie po 550 zł miesięcznie, R. K. nie otrzyma tytułem spłaty od byłej (...) pełnej kwoty 20.000 zł wynikającej z punktu (...) ugody zawartej pomiędzy byłymi małżonkami w dniu 26 sierpnia 2013r. w sprawie o podział majątku (INs 171/13).

Nie ulega wątpliwości, że w momencie zawierania przez strony w sprawie o podział majątku wspólnej ugody tj. w dniu 26 sierpnia 2013r. toczyła się sprawa w powództwa R. K. przeciwko K. K. (1) o uchylenie obowiązku alimentacyjnego, zakończona wydaniem w dniu 17 września 2013r. wyroku, mocą którego uchylony został obowiązek alimentacyjny powoda względem jego (...) ustalony wyrokiem z dnia 10.01.2013r. wydanym w sprawie III RC 942/12 ale jedynie za okres od 1 maja 2013r. do 30 września 2013r. Po upływie tego terminu obowiązek alimentacyjny pozwanego wobec jego (...) nadal istniał, co niejako zostało potwierdzone ugodą zawartą przez pozwanego i jego córkę K. w dniu 6

listopada 2014r. w sprawie III RC 237/14, w której to ugodzie strony zgodnie zdecydowały o tym, że z dniem 24 marca 2014r. (data złożenia pozwu przez pozwanego) obowiązek alimentacyjny pozwanego względem jego (...)ustaje. Natomiast już w pozwie w w/w sprawie R. K. informował o tym, że na początku grudnia 2013r. otrzymał od córki pismo ze zrzeczeniem się alimentów w zamian za zrzeczenie się przez R. K. żądania zapłaty 20.000 zł od jej matki w ramach rozliczenia majątku wspólnego. W tym samym uzasadnieniu pozwu R. K., stwierdził, że zgodnie z orzeczeniem sądu z września 2013r. zaczął terminowo i systematycznie za pośrednictwem poczty przysyłać (...) alimenty w kwocie po 550 zł miesięcznie, (...) jednak w okresie 6-miesięcy (X 2013r. - III 2014r.) jedynie jeden raz – w październiku 2013r. przyjęła je, pozostałe przekazy pocztowe zostały zwrócone nadawcy.

Mając powyższe na uwadze oraz dodatkowo to, że zgodnie z punktem (...) ugody, jeśli nie doszłoby do porozumienia w sprawie spłaty kwoty 20.000 zł - na zasadach określonych w punkcie(...) ugody, to powódka winna zapłacić pozwanemu kwotę 20.000 zł do dnia 31 maja 2014r., uznać należało, że strony tj. byli małżonkowie K. i ich (...) K. wyrazili zgodę (porozumieli się) na to, aby alimenty należne K. K. (1) od jej ojca R. K. w kwocie po 550 zł miesięcznie za okres, w którym ciążył na R. K. obowiązek alimentacyjny, a w którym to okresie alimenty nie zostały przyjęte przez(...)K. tj. od listopada 2013r. do marca 2014r. (5 miesięcy) należało potrącić z należności w kwocie 20.000 zł jaką pozwany winien otrzymać od byłej żony do dnia 31 maja 2014r., gdyż właśnie w ten sposób został on co do kwoty 2.750 zł zaspokojony (5 miesięcy x 550 zł).

Skoro zatem wolą stron sprawy o podział majątku wspólnego oraz wolą ich (...)było, aby zamiast zapłaty alimentów na jej rzecz w okresie od listopada 2013r. do marca 2014r. pozwany dokonał potrącenia, a dodatkowo wiadomo, że w tym okresie ciążył na pozwanym obowiązek alimentacyjny wobec córki wynikający z prawomocnego orzeczenia sądu w sprawie IIIRC 942/12 została spełniona przesłanka z punktu (...) ugody dotycząca potrącenia w/w należności alimentacyjnych z zasądzonej kwoty 20.000 zł.

Wobec powyższych ustaleń uznać należało, że powództwo przeciwegzekucyjne powódki dotyczące pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności co do punktu (...)ugody z dnia 26 sierpnia 2013r. odnoszącego się do kwoty 20.000 zł w zakresie kwoty 2750 zł zasługuje na uwzględnienie, w pozostałym zaś zakresie, żądanie strony powodowej jako bezzasadne winno być oddalone.

W myśl bowiem art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. „dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części oraz ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane (...)”.

Nie może być przy tym wątpliwości co do tego, że skoro po dniu 24 marca 2014r. nie istniał już obowiązek alimentacyjny pozwanego wobec jego (...) (bo tak ustalono w ugodzie z dnia 6.11.2014r.) nie mogło dojść do potrącenia jakiegokolwiek dalszej kwoty (poza w/w kwotą 2750 zł) z przysługującej pozwanemu od jego byłej żony należności w kwocie 20.000 zł.

Mając na uwadze powyższe, apelację powódki - jedynie w niewielkim zakresie należało uwzględnić, zmieniając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzeczenie Sądu I instancji i oddalając na podstawie art. 385 k.p.c. apelację powódki w pozostałym zakresie jako bezzasadną.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. uznając, że pozwany uległ jedynie w nieznaczącej części żądania powódki wobec czego, to powódka w całości powinna ponieść koszty postępowania apelacyjnego.